

INTERNATIONAL MONETARY FUND

Saopštenje za medije br. 15/327
DOSTUPNO ODMAH

Međunarodni monetarni fond
Washington, D.C. 20431 USA

Izvršni odbor MMF-a usvojio Procjenu stabilnosti finansijskog sistema Bosne i Hercegovine za 2015. godinu

Dana 29. juna/lipnja 2015. godine Izvršni odbor Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) razmatrao je Procjenu stabilnosti finansijskog sistema Bosne i Hercegovine (BiH)¹.

Bankarski sektor je dominantan u finansijskom sistemu BiH. Banke čine oko 87 posto aktive finansijskog sistema, što je jednako 84 posto BDP-a. Bankarski sistem sastoji se uglavnom od stranih podružnica, koje čine više od 80 posto aktive bankarskog sektora. Povezanost među bankama je ograničena, ali veze između banaka i sektora osiguranja su značajne. Razvojna banka Republike Srpske igra važnu ulogu tako što obezbjeđuje kreditne linije, depozite i kapital za bankarski sistem. Banke imaju značajne prekogranične izloženosti. Osiguravajuća društva i ostale nebankarske finansijske institucije igraju malu ulogu.

Finansijski sistem i dalje rješava probleme izazvane naknadnim potresima globalne finansijske krize, kao i duboko ukorijenjenim slabostima. Visoki nivo stope nekvalitetnih kredita (NPL) u čitavom sistemu - 14 posto na kraju 2014. godine - odražava uticaj krize, slab rast od tada, i povijest labavih politika kreditiranja. Problemi upravljanja bankama, neadekvatna supervizorska ovlaštenja, krediti povezanim licima i neodgovarajući okvir za rješavanje problematičnih preduzeća i stečaj su prepreke za rješavanje problema u pogledu kvaliteta aktive i ponovnog uspostavljanja profitabilnosti banaka. Rast kredita privatnom sektoru je i dalje veoma spor.

Agregatni pokazatelji solventnosti i likvidnosti čine se uglavnom dobrim, ali disperzija među bankama je velika. Među bankama u domaćem vlasništvu postoje pojedine slabe tačke, jedan

¹ Program procjene finansijskog sektora (FSAP), uspostavljen 1999. godine, predstavlja sveobuhvatnu i temeljitu procjenu finansijskog sektora zemlje. FSAP-om se osiguravaju ulazni elementi za konsultacije na temelju člana IV, na taj način unapređujući nadzor koji vrši Fond. FSAP je obavezan za 29 jurisdikcija (zemalja) koje imaju sistemski važne finansijske sektore i inače se provode na zahtjev država članica. Ključni nalazi FSAP-a su sažeti u Procjeni stabilnosti finansijskog sistema (FSSA), koju razmatra Izvršni odbor MMF-a. Kada se FSSA razmatra odvojeno od konsultacija na temelju člana IV, na kraju rasprave, predsjedavajući Odbora sažima stavove izvršnih direktora i ovaj sažetak se dostavlja vlastima zemlje. Objašnjenje svih odrednica koje se koriste u sažetku možete naći ovdje: <http://www.imf.org/external/np/sec/misc/qualifiers.htm>

broj njih ima poteškoće da zadovolji kapitalne zahtjeve, dok se neke druge oslanjaju na državnu podršku uz nedefinirane planove izlaska sa tržišta. Stres testovi ukazuju na to da te banke imaju rizike visoke koncentracije kredita i niske pokazatelje likvidnosti. Jedan broj osiguravajućih društava ima niske margine solventnosti.

Nadzor nad sektorima bankarstva i osiguranja je poboljšán od Programa procjene finansijskog sektora (FSAP) iz 2006. godine, ali ovlaštenja supervizora kada je riječ o korektivnim mjerama i izvršenju su slaba, a identificiranje krajnjih stvarnih vlasnika i kredita povezanim licima je problematično. Regulatorne i nadzorne nadležnosti za bankarstvo, osiguranje i tržišta kapitala su fragmentirane;² mada je osnivanjem Stalnog odbora za finansijsku stabilnost koordinacija poboljšana. Saradnja između raznih nadzornih institucija je složena, što ima potencijalne reperkusije u vrijeme stresa. Nepostojanje adekvatnog upravljanja i upravljanja rizikom je doprinijelo porastu broja banaka za koje je potreban poman nadzor. Entitetska Ministarstva finansija/financija, zajedno s agencijama za bankarstvo, pripremaju nove zakone o bankama koji imaju za cilj rješavanje niza nedostataka u vezi sa nadzornim ovlaštenjima, oporavkom i rješavanjem problematičnih banaka, kao i konsolidovanom supervizijom. Usklađivanje propisa između entiteta u velikoj mjeri je postignuto i zajedničko planiranje se nastavlja. Sadašnji prudencijalni okvir za osiguranje, koji se temelji na Solventnosti I, nije osjetljiv na rizik i nije podesan za superviziju s obzirom da se tržište još razvija. Formalna procjena sistema bruto poravnanja u realnom vremenu ukazuje na to da su mnoga načela poštovana, ali slabosti predstavljaju zakonski i rizici u pogledu likvidnosti, kao i nedostatak ovlaštenja za vršenje nadzora. Institucionalna fragmentacija odgađa prijeko potrebne reforme finansijskog sektora.

Postoje ograničenja kada je u pitanju sposobnost banaka i centralne banke za upravljanje likvidnošću. Pravni sistem prema režimu valutnog odbora isključuje mogućnost stalnog kredita za likvidnost i hitne podrške za likvidnost. Sekundarno tržište državnih vrijednosnih papira također je malo i nelikvidno. Tržište novca i međubankovna tržišta su također relativno mala. Paket makroprudencijalnih alata je relativno slabo razvijen, ali se proširuje kako bi obuhvatio elemente Bazela III.

Iako vlasti rade na jačanju finansijske sigurnosne mreže, potreban je veći napredak. Važni elementi sigurnosne finansijske mreže ili nedostaju ili su nedovoljno razvijeni. Glavni nedostaci su nepostojanje sveobuhvatnog programa za korektivno djelovanje, neadekvatnost ovlaštenja za rješavanje problematičnih banaka i nemogućnost da se pruži privremena hitna podrška za likvidnost dobro kapitaliziranim bankama, koje imaju dobru upravu. Agencija za osiguranje depozita (AOD) uglavnom je u skladu s međunarodnim standardima. Planovi za nepredviđene situacije su pripremljeni 2014. godine od strane nadležnih tijela i sačinjen je koordinirani plan za djelovanje u nepredviđenim situacijama. Prva isplata depozita koju je AOD ikada izvršila je efikasno započeta u roku od mjesec dana od likvidacije jedne male banke u decembru/prosincu prošle godine.

² BiH je podijeljena na dva poluautonomna politička entiteta. Prema Ustavu, finansijski je nadzor se sprovodi na nivou entiteta.

Ocjena Izvršnog odbora³

Izvršni direktori su se suglasili s glavnim nalazima i preporukama druge Procjene stabilnosti finansijskog sistema (FSSA) za Bosnu i Hercegovinu. Naveli su da, mada se čini da je bankarski sistem uglavnom zdrav, slabosti su koncentrirane među bankama u domaćem vlasništvu. U širem smislu, direktori su naglasili da je snažniji finansijski sektor od suštinske važnosti za održavanje makroekonomske stabilnosti i oživljavanje ekonomskog rasta.

Direktori su istakli važnost pravovremene, odlučne i dobro komunicirane strategije za postupanje sa slabim bankama. Potrebno je razmotriti kredibilnu i transparentnu podršku za slučajeve sistemskih institucija. Također su pozvali vlasti da odmah krenu u rješavanje problema u vezi sa visokom stopom nekvalitetnih kredita kroz unapređenje postupaka za naplatu kolaterala, omogućavanje restrukturiranja dugovanja preduzeća i rješavanje problematičnih preduzeća, kao i usvajanje smjernica za vansudsko restrukturiranje dugova.

Direktori su pohvalili poboljšanja u nadzoru nad sektorima bankarstva i osiguranja od FSSA iz 2006. godine, ali su konstatovali da i dalje postoje značajni nedostaci. Oni potiču vlasti da poboljšaju suradnju između supervizora, donesu nove propise o bankarstvu kako bi se supervizorima dala veća ovlaštenja i uvela konsolidovana supervizija, kao i preduzele dalje mjere za jačanje korporativnog upravljanja i upravljanje rizicima. Direktori su također preporučili da se pažljivo prate niski nivoi margina solventnosti u sektoru osiguranja.

Direktori su preporučili jačanje finansijske sigurnosne mreže stvaranjem odgovarajućeg okvira i alata za rješavanje problematičnih banaka. Nadalje, oni su podržali osnivanje fonda za finansijsku stabilnost sa ograničenom hitnom podrškom za likvidnosti, za rješavanje situacije sistemskih banaka u kontekstu aranžmana valutnog odbora Bosne i Hercegovine. Direktori su napomenuli da je dobro koordinirano planiranje za nepredviđene situacije – kako u zemlji, tako i van granica zemlje – od suštinske važnosti za izgradnju djelotvorne finansijske sigurnosne mreže. Direktori su također naglasili važnost poboljšanja sistemskog upravljanja likvidnošću i proširenja makroprudencijalnog okvira.

Direktori su pozdravili napredak koji je ostvaren u unapređenju okvira za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma i pozvali vlasti da provedu svoj plan djelovanja usmjeren na prevladavanje preostalih nedostataka.

³ Na kraju rasprave, direktorka, kao predsjedavajuća Odbora, rezimira stavove izvršnih direktora i ovaj sažetak se dostavlja vlastima zemlje. Objašnjenje svih odrednica koje se koriste u sažetku možete naći ovdje: <http://www.imf.org/external/np/sec/misc/qualifiers.htm>.